

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Xoshimova Feruza
Baxodirovna

*Andijon davlat pedagogika instituti doktoranti
xoshimovaf@gmail.com*

MASOFAVIY TA'LIM MUHITIDA MALAKA OSHIRISH KURSI TINGLOVCHILRINING IJODKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK HUSUSIYATLARI.

Annotasiya: Hozirgi zamon ta'lim jarayoniga ananaviy ta'lim metodlari, tushunchalari qatoriga yangi- yangi ta'limiy metodlar, tushunchalar kirib kelmoqda. Ta'lim jarayoniga raqamlashtirish, mustaqil ta'lim olish, masofadan turib o'qish imkoniyatlari kirib kelar ekan, ularni pedagoglar malaka oshirish hududiy markazlari faoliyatiga ham tadbiq qilish lozim. Masofaviy ta'lim muhiti malaka oshirish kursi tinglovchilarining ijodkorlik faoliyatini rivojlanishida pedagogik-psixologik hususiyatlariga ta'sir etuvchi bir qancha xarakter hususiyatlarga ega.

Kalit so'zlar: Masofaviy ta'lim muhiti, malaka oshirish, ijodkorlik, rivojlantirish, pedagogik-psixologik hususiyatlar.

Abstract: New educational methods and concepts are entering the modern educational process along with traditional educational methods and concepts. As digitization, independent education, and distance learning opportunities enter the educational process, they should also be applied to the activities of regional centers for professional development of pedagogues. The distance education environment has a number of characteristics that affect the pedagogical and psychological characteristics of the students of the advanced training course in the development of their creative activity.

Key words: distance education environment, professional development, creativity, development, pedagogical and psychological features.

XXI – asrda ta'limda hayot davomida o'qish, ta'limni raqamlashtirish, har bir sohada kompetentlikni rivojlantirish kabi bir qancha zamonaviy tendensiyalar muhim

ahamiyat kasb eta boshladi. Bu tendensiyalar malaka oshirish hududiy markazlari faoliyatlarida ham sezilarli o'rin tutadi.

Respublikamizda uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, uning mazmunini boyitish, ta'lim muassasalarining faoliyatini samarali va hayotiy maqsadlarni ko'zlagan tarzda yo'lga qo'yish, ularni eng zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalari bilan jihozlash hamda ta'lim jarayonini malakali pedagoglar bilan ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4623-sonli Qarori [2] respublikamizda ta'lim tizimini yanada takomillashtirish va un modernizatsiya qilish borasida bajariladigan vazifalarni belgilab beradi.

Bu vazifalar tarkibida o'qituvchi-pedagoglarning malakasini uzluksiz oshirib borish hamda shu bilan bir qatorda yangi zamonaviy metodlarikalarga o'rgatish orqali malaka oshirish kurslarida o'qituvchi-tinglovchilarning ijodkorlik faoliyatlarini rivojlantirish masalalari hozirgi kunning dolzarb talabi ekanligi belgilangan.

Hozirgi zamon ta'lim jarayoniga an'anaviy ta'lim metodlari, tushunchalari qatorida yangi- yangi ta'limiy metodlar, tushunchalar kirib kelmoqda. Ta'lim jarayoniga raqamlashtirish, mustaqil ta'lim olish, masofadan turib o'qish imkoniyatlari kirib kelar ekan, ularni pedagoglar malaka oshirish hududiy markazlari faoliyatiga ham tadbiq qilish lozim.

Quyida bugungi kun zamonaviy ta'lim sohasiga oid bo'lgan tushunchalardan asosiylari keltirilib, ularga ta'riflar berib o'tilgan.

O'qitish – bu ma'lum bir maqsadga yo'naltirilgan tizimli bilim va ko'nikmalar bilan qurollangan jarayondir.

Ta'lim – bu o'qitishning natijasi bo'lib, shaxsiyatni tarbiyalash va rivojlantirishdir.

Masofaviy o'qitish – eng yaxshi an'anaviy va innovatsion metodlar, o'qitish vositalari va formalarini o'z ichiga olgan sirtqi va kunduzgi ta'lim singari axborot va telekommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan ta'lim formasidir.

Masofaviy o'qitish – bu yangi axborot texnologiyalari, telekommunikatsiya texnologiyalari va texnik vositalariga asoslangan ta'lim tizimidir. U ta'lim oluvchiga ma'lum standartlar va ta'lim qonun-qoidalari asosida o'quv shartsharoitlari va o'qituvchi bilan muloqotni ta'minlab berib, o'quvchidan ko'proq mustaqil ravishda shug'ullanishni talab qiluvchi tizimdir. Bunda o'qitish jarayoni ta'lim oluvchini qaysi vaqtda va qaysi joyda bo'lishiga bog'liq emas. Masofaviy ta'lim – masofadan turib o'quv axborotlarini almashuvchi vositalarga asoslangan, o'qituvchi maxsus axborot muhit yordamida, aholining barcha qatlamlari va chet ellik ta'lim oluvchilarga ta'lim xizmatlarini ko'rsatuvchi ta'lim kompleksidir. Demak, masofaviy o'qitish masofaviy ta'lim kompleksidagi jarayon ekan. Masofaviy o'qitishning va masofaviy ta'limning o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik tizimi, zarurligi va maqsadi mavjud.

Masofaviy ta'lim muhiti malaka oshirish kursi tinglovchilari ya'ni umumta'lim maktabi o'qituvchilarining ijodkorlik faoliyati rivojlanishida pedagogik-psixologik xususiyatlariga ta'sir etishda quyidagi afzalliklari bilan farqlanadi.

. Moslashuvchanlik – Ta’lim oluvchiga o’ziga qulay vaqt, joy va tezlikda ta’lim olish imkoniyati mavjudligi.

Modullilik – Bir biriga bog’liq bo’lmagan mustaqil o’quv kurslari to’plamidan - modullardan individual yoki guruh talabiga mos o’quv rejasini tuzish imkoniyati mavjudligi.

Parallellik – O’quv faoliyatini ish faoliyati bilan birga parallel ravishda, ya’ni ishlab chiqarishdan ajralmagan holda olib borish imkoniyati mavjudligi. Keng qamrovlilik – Ko’p sonli o’quvchilarning bir vaqtning o’zida katta o’quv (elektron kutubxona, ma’lumotlar va bilimlar bazasi va boshqalar) zahiralarga murojaat qila olishi. Bu ko’p sonli o’quvchilarning kommunikatsiya vositalari yordamida o’zaro va o’qituvchi bilan muloqotda bo’lish imkoniyati.

Iqtisodiy tejamkorlik – O’quv maydonlari, texnika vositalari, transport vositalari va o’quv materiallaridan samarali foydalanish, o’quv materiallarini bir joyga yig’ish, ularni tartiblangan ko’rinishga keltirish va bu ma’lumotlarga ko’p sonli murojaatni tashkil qilib bera olish mutaxassislarni tayyorlash uchun ketadigan xarajatlarni kamaytiradi.

Ijtimoiy teng huquqlilik – Ta’lim oluvchining yashash joyi, sog’lig’i va moddiy ta’minlanish darajasidan qat’iy nazar hamma qatori teng huquqli ta’lim olish imkoniyati.

Internatsionallilik – Ta’lim sohasida erishilgan jahon standartlariga javob beradigan yutuqlarni import va eksport qilish imkoniyati.

O’qituvchining yangi roli – Masofaviy o’qitish o’qituvchining o’qitish jarayonidagi rolini yanada kengaytiradi va yangilaydi. Endi o’qituvchi o’zlashtirish jarayonini muvofiqlashtirishi, yangiliklar va innovatsiyalarga mos ravishda berayotgan fanini muntazam mukammallashtirishi, saviya va ijodiy faoliyatini yanada chuqurlashtirishi talab etiladi.

Sifat – Masofaviy o’qitish usuli ta’lim berish sifati bo’yicha kunduzgi ta’lim turidan qolishmaydi. Balki, mahalliy va chet ellik dars beruvchi kadrlarni jalb qilib, eng yaxshi o’quv-metodik darsliklar va nazorat qiluvchi testlardan foydalangan holda o’quv jarayonini tashkil etish sifatini oshirishi mumkin.

Yuqoridagilarni hisobga olinganda masofaviy ta’lim kompleksi ancha qulayliklarga ega ekan. Lekin, nima uchun masofaviy ta’lim kerak bo’lib qoldi? – degan savol tug’ilishi tabiiy. Bu savolga javob tariqasida quyidagilarni sanab o’tish mumkin:

- Ta’lim olishda yangi imkoniyatlar (ta’lim olishning arzonligi, vaqt va joyga bog’liqmasligi va boshqalar).

- Ta’lim maskanlariga talaba qabul qilish sonining cheklanganligi.

- Ta’lim olishni xohlovchilar sonining oshishi.

- Sifatli axborot texnologiyalarining paydo bo’lishi va rivojlanishi.

- Xalqaro integratsiyaning kuchayishi.

Yuqorida sanab o’tilgan sharoit va imkoniyatlar masofaviy o’qitishga ehtiyoj borligini ko’rsatadi.

Foydalangan adabiyotlar ro’yhati:

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8-maydagi “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida “ gi PQ-4312-sonli qarori//qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi 10.05.2019 y.,07/19/4312/3106 son.

2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi “Pedagogik ta’lim sohasini yanada rivojlantirish shora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4623-sonli Qarori // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 28.02.2020 y., 07/20/4623/0220-son, 13.06.2020 y., 07/20/4749/0758-son.

3.R.Hamdamiyov, N.Tayloqov, U.Begimqulov, J.Sayfiyev “Elektron universitet, electron vazirlik, masofaviy ta’lim texnologiyalari” Uslubiy qo‘llanma Toshkent, O‘zME davlat ilmiy nashriyoti.2011. 73U-7156